

HIILI- NEUTRAALEJA TEKOJA

TAMPERE.
FINLAND

Opas asukaslähtöiseen
ilmasto- ja luontotyöhön

"Kukaan ei voi
tehdä kaikkea,
mutta jokainen
voi tehdä
jotakin"

Yhteisöt edelläkävijöinä:
yhteisöviljelyä,
virtavesitalkoita ja
energiamittauksia

Yhteiskehittämällä
kohti sujuvaa ja
kestävää arkea

Kuntien monet roolit –
poikkihallinnollisuus
pääosaan!

TAMPERE

OHJELMAPÄÄLLIKÖN TERVEHDYS

Muutoksen siemeniä kylvämässä

Vuonna 2022 tunnistimme, että ilman asukkaiden ja yritysten osallistumista Tampereen tavoite olla hiilineutraali 2030 jää haaveeksi. Kaupunkina meidän tulee löytää keinoja kestävämmän arjen edistämiseen.

Alussa jopa epätoivoa aiheutti ymmärrys, miten suuren haasteen äärellä olemme: mitä muutosta kolmivuotisen kehitysohjelmamme aikana muka on mahdollista saada aikaan? Matkan varrella olemme ymmärtäneet, että tärkein työmme on ollut *kylvää muutoksen siemeniä*, havahduttaa eri toimijoita tunnistamaan oma roolinsa ja omat mahdollisuutensa tämän systemisen ongelman ratkaisemiseksi.

Antoisinta onkin ollut oppia ja oivaltaa yhdessä laajan sidosryhmäjoukkomme kanssa: Tampereen kaupungin eri toimijat, yliopistot ja kehitysorganisaatiot, yhdistykset ja järjestöt ja paikalliset edelläkävijäyritykset. Kiitän kaikkia matkassa mukana ollutta noin sataa yhteistyökumppania.

Me kaikki motivoitumme erilaisista asioista ja monet tekijät, kuten asuinpaikka, perhetilanne, voimavarat ja taloudellinen tilanne vaikuttavat mahdollisuuksiimme tehdä muutoksia omassa elämässä. Ohjelman keskiössä onkin ollut muutospotentialin tunnistaminen ja ratkaisujen löytäminen erilaisilla asuinalueilla ja erilaisten tamperelaisten arkeen.

Ohjelman aikana kylvetyt muutoksen siemenet myös itävät: seurantaselvityksemme mukaan asuinalueilla on tapahtunut positiivista kehitystä esimerkiksi kasvipohjaisen ruoan suosion ja kestävästi liikkumisen osalta. Kestävän arjen edistäminen on yhä tärkeämpää tamperelaisille.

Tärkein oppimme lienee ymmärrys kohtaamisen merkityksestä. Emme osanneet aavistaa, miten merkityksellisiä keskusteluja saamme käydä asukkaiden kanssa ja millaista uutta ymmärrystä kohtaamiset asuinalueilla tuottavat.

Kestävän arjen rakentaminen tapahtuu yhdessä ja kaupungeilla on siinä kokoaan isompi rooli. Kaupunkiorganisaatiossa tuotetaan palveluita, suunnitellaan arjen ympäristöjä, tuetaan yhteisöjen tekemistä ja tehdään hankintoja. Jokainen meistä voi edistää kestävää arkea omassa työ- ja kotiympäristössään. Kukaan ei voi tehdä kaikkea, mutta jokainen voi tehdä jotakin. Vain yhdessä onnistumme.

Tiina Leinonen

ohjelmapäällikkö, Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelman loppujulkaisu 2025

Julkaisija: **Tampereen kaupunki**

Toimitus ja oppaan tekstit: **Mimmi Virtanen**

Ulkoasu ja taitto: **Raakel Puukko, Markkinointitoimisto i2**

Kansikuva **Tommi Penttinen**

Painopaikka **Grano**

KUVA: ESSI LEHTINEN

Tiina Leinonen, Johanna Heikkinen ja Mimmi Virtanen muodostavat kehitysohjelman tiimin.

SISÄLLYS

- 4** Kulutuksen päästöt ja luontokato taklattavina haasteina
- 5** Mitä on osallisuus ilmastotyössä?
- 6** Tuplatimantista vauhtia: yhteiskehittämisen prosessi kehitysohjelmassa
- 8** Baseline-selvitys paljasti muutospotentialin kaupunginosissa
- 10** Poikkihallinnollisuus pääosaan: seikkailukarttoja, osallistuvaa budjetointia ja Kestävän elämän keskus
- 12** Kestävästä valinnoista helpompia: tavarapyöriä ja perheköksiä
- 14** Auton lepopäiviä ja taloyhtiöaktivismia – kestävä elämän motivaatioprofiilit muutosviestinnän tukena
- 16** Yhdistykset edelläkävijöinä: yhteisöviljelyä, virtavesitalkoita ja energiamittauksia
- 18** Kaupungin rooli kestävä arjen edistämässä – opit ja oivallukset

ESIPUHE

Ilmasto- ja luontotyöllä tuemme myös asukkaiden hyvinvointia

Ilmastomuutoksen hillitseminen ja luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ovat aikamme suurimpia haasteita. Tampereella olemme tehneet kunnianhimoista työtä näiden tavoitteiden eteen jo pitkään, mutta tunnistamme, että emme voi saavuttaa niitä yksin.

Kaupunkina meillä on mahdollisuus tuoda eri toimijat yhteen luomaan ratkaisuja, jotka vahvistavat sekä ympäristön kantokykyä että tulevien sukupolvien hyvinvointia. Vuonna 2022 alkanut Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma on yhteistyöhön perustuvalla ja käytännönläheisellä otteella löytänyt uusia tapoja edistää kestävyttä. Ohjelma on koonnut yhteen asukkaita, yritykset, yhteisöt, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset etsimään ratkaisuja, jotka tukevat kestävää ja sujuvaa arkea Tampereella.

Ohjelma on tuonut lisäresursseja erityisesti kiertotalouden ja kestävien kulutus- ja liikkumistottumusten edistämiseen. Tutkimukseen ja paikallistietoon perustuvat käytännön kokeilut ovat vahvistaneet ymmärrystä siitä, miten kaupunki voi tukea erilaisten kaupunkilaisten kestävää elämäntapaa. Erityisen arvokasta on ollut vahva vuorovaikutus kaupunkilaisten kanssa sekä yhteisöjen ja järjestöjen aktiivinen osallistuminen. Yhteisillä kokeiluilla on kehitetty paikallisia ratkaisuja kaupunginosissa aina perheiden seikkailukartoista jakamistalouden palveluihin.

Yhteistyön vahvistaminen kaupunkilaisten ja yritysten kanssa on keskiössä myös Tampereen kaupungin ilmastomissiosopimuksessa. Tampere on mukana EU:n 100 ilmastoneutraalia ja älykästä kaupunkia -missiossa, ja vuonna 2024 saimme kunnianhimoisesta ilmastotyöstä EU:n virallisen ilmastotyön tunnuksen.

Kaupunkina tunnistamme, että ilmasto- ja luontotyöllä tuemme myös asukkaiden hyvinvointia, yritysten liiketoimintamahdollisuuksia ja vetovoimaa.

Rakennetaan yhdessä ilmastokestävää ja luontopositiivista Tamperetta!

Ilkka Porttikivi

apulaispormestari

kaupunkiympäristön palvelualue

Tampereen kaupungin ilmastotoimet on koottu Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartaksi. Luonnon monimuotoisuusohjelma kokoaa toimet luontokadon torjumiseksi.

**Molempien etenemistä voi seurata
Tampereen ilmasto- ja ympäristövahdissa:**

ilmastovahti.tampere.fi

Näitä haasteita taklaamme kehitysohjelmalla

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma on edistänyt asukkaiden ja yritysten oikeudenmukaista siirtymää kohti kestävää tulevaisuutta. Tavoitteena on ollut liikumisen ja kulutuksen päästöjen merkittävä vähentäminen sekä kiertotalouden ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen.

Ohjelman taustalla on ymmärrys siitä, että kaupungin ilmasto- ja luontotavoitteet eivät toteudu pelkästään kaupungin omilla toimilla – mukaan tarvitaan kaupunkilaiset, yhteisöt ja yritykset. Tampereella tunnistamme ilmasto- ja luontotyön tuovan myös hyvinvointi- ja taloushyötyjä niin kaupunki- kuin yksilötasolla.

Pienilläkin arjen valinnoilla on merkitystä, kun ne skaalautuvat. Esimerkiksi jos jokainen autoileva tamperelainen jättäisi auton kotiin kerran viikossa, Tampere voisi laskennallisesti saavuttaa puuttuvat päästövähennystavoitteet ja olla hiilineutraali 2030.

Ilmasto ei välitä, missä päästöt syntyvät

Erityisenä haasteena ovat kulutuksen aiheuttamat ilmastopäästöt: sillä, mitä ostanne ja sillä, miten asumme, liikumme ja syömme, on monenlaisia vai-

kutuksia ympäristöön sekä Suomessa että Suomen rajojen ulkopuolella. Kulutusperusteisesti tarkasteltuna Tampereen asukaskohtaiset päästöt ovat kaksinkertaiset verrattuna kaupungin alueella syntyviin päästöihin. Tampere on seurannut kulutuksen päästöjä vuodesta 2021 lähtien osallistumalla Kulma-laskentaan.

Luonnon monimuotoisuuden turvaamista meillä ja muualla

Luonnon monimuotoisuus heikentyy ihmistoiminnan seurauksena ennennäkemättömällä vauhdilla. Tampereen kaupunki tähtää luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Yksi Tampereen luonnon monimuotoisuusohjelman tavoitteista on, että asukkaat tuntevat lähiluontonsa arvot ja haluavat toimia niiden hyväksi.

Asukkaat ja yhteisöt voivat teoillaan ja valinnoillaan vaikuttaa lähiluonnon tilaan, mutta myös luontokatoon globaalisti: Sitran vuonna 2025 julkaiseman tarkastelun* mukaan merkittävä osa suomalaisten kulutuksen luontojalanjäljestä eli elämäntapamme luonnolle aiheuttamasta kuormituksesta kohdistuu Suomen rajojen ulkopuolelle.

Pienilläkin arjen valinnoilla on merkitystä, kun ne skaalautuvat. Esimerkiksi jos jokainen autoileva tamperelainen jättäisi auton kotiin kerran viikossa, Tamperevoisi laskennallisesti saavuttaa puuttuvat päästövähennystavoitteet ja olla hiilineutraali 2030.

* Lähde: Suomalaisten luontojalanjälki - Sitra
sitra.fi/julkaisut/suomalaisten-luontojalanjalki

Asukkaat mukaan ilmasto- ja luontotyöhön!

Osallisuuden edistäminen kaupungin ilmasto- ja luontotyössä on ollut keskeinen teema Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelmassa.

Osallisuus ilmasto- ja luontotyössä on tarkoittanut meille:

- Asukkaiden mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa kaupungin ilmasto- ja luontotyöhön.
- Asukkaiden mahdollisuuksia omalla toiminnalla tukea kaupungin ilmasto- ja luontotavoitteita.

Pelkkä tiedon tarjoaminen ei riitä. Kehitysohjelman avulla on helpotettu kestäviä valintoja lisäämällä kiinnostusta ja mahdollisuuksia sekä vahvistamalla osaamista. Samalla on panostettu tiedon lisäämiseen vaikuttamisen paikoista ja myös kaupungin ilmasto- ja luontotyöstä yleisesti.

Käytännössä osallisuuden vahvistaminen on tarkoittanut:

- **Kohtaamista ja läsnäoloa:** tapahtumia ja jalkautumista sinne, missä ihmiset ovat.
- **Yhteiskehittämistä:** toiminnan suunnittelua ja toteutusta yhdessä asukkaiden ja yhteisöjen kanssa. Tutustu tarkemmin prosessiin sivuilla **6-7**.
- **Paikallistiedon vahvaa hyödyntämistä:** kehittäminen perustuu asukkaiden kokemuksiin. Lue lisää baseline-selvityksestä sivuilla **8-9**.
- **Viestinnän selkiyttämistä:** kaupunkilaisille tarjotaan ymmärrettävää tietoa ilmasto- ja luontotoimista sekä arjen valintojen vaikutuksista. Voit tutustua ohjelmassa luotuihin kulutuksen muutosviesteihin sivulla **14**.
- **Omaehtoisen toiminnan ja yhteisöjen tukemista:** Lue sivulta **16-17**, mitä on tehty yhdessä paikallisten yhdistysten kanssa.

"Ohjelmassa tehty työ on ollut tiiviisti kytköksissä Tampereen osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelmaan, jonka tavoitteena on varmistaa, että jokaisella tamperealaisella on mahdollisuus osallistua yhteisen kaupungin kehittämiseen. Kehitysohjelma on tuottanut uusia toimintamalleja yhteiskehittämiseen, paikallistiedon hyödyntämiseen ja omaehtoisen toiminnan tukemiseen. Nämä ovat arvokkaita oppeja, jotka vahvistavat kaupungin osallisuustyötä myös tulevaisuudessa."

Lotta Harsunen,
suunnittelija, asukas-
osallisuus, yhteisö- ja
kehittämispalvelut

Ilmasto-oikeudenmukaisuutta

on lähestytty ihmisoikeuksien yhtäläisyyden näkökulmasta. Tunnistamme, että mahdollisuudet tehdä kestäviä valintoja vaihtelevat – ne riippuvat elämäntilanteesta, asuinpaikasta ja taloudellisesta asemasta. Monenlaiset keskustelut ja kohtaaminen ovat tarjonneet ymmärrystä kaupungille ja samalla tamperelaisille mahdollisuuden keskustella kestävyysteemoista ja pohtia ratkaisuja yhdessä muiden kanssa. Vahvempi vuorovaikutus on nähty keinona vähentää vastakkainasettelua.

Katsaus kehitysohjelman matkaan: yhteistyö

Yhteiskehittämisessä olemme hyödyntäneet palvelumuotoilusta tuttua tuplatimanttimallia, jossa liikkeelle lähdetään ongelman syvällisestä ymmärtämisestä ja edetään tarkemman tavoitteiden määrittelyn kautta kehittämistoimenpiteiden suunnitteluun, testaamiseen ja toteuttamiseen. Aikajanello esitettynä prosessin tärkeimmät askeleet ja keskeisiä toimenpiteitä liikkumis- ja kulutustottumusten muutoksen tukemiseksi.

YMMÄRRÄ

MÄÄRITTELE

Sujuva ja kestävä arki -pizzaillat kohdealueilla. Kerätään asukkaiden ajatuksia paikallisista ratkaisuista. Järjestäjäkumppaneina Tesoma-Seura, Tampereen Vehmainen Seura ja Vuoreksen asukasyhdistys.

Tekoja toimintaa kaipaaville -työssä etsitään asukkaiden ja kaupungin yksiköiden kanssa ratkaisuja siihen, miten tamperelaiset voisivat tukea toisiaan kestävä arjen edistämiseksi.

Aktiivisiin ja turvallisiin koulumatkoihin kannustaminen Turun yliopiston Ilmastotuuppaus-hankkeen ja perusopetuksen kanssa.

2022 2023

Baseline-selvitys: miten kohdealueiden asukkaat kokevat kestävä arjen mahdollisuudet ja esteet? Mikä motivoi kestäviin valintoihin?

Yhteistyön tiivistämistä kaupungin sisällä ja ymmärryksen keräämistä Tampere-tasolla: mm. Sitran kanssa Elämäntapatesti-työpajoja ja Tampereen työväenopiston kanssa teemaluentoja.

Ohjelmasuunnitelma hyväksytään kaupunginhallituksessa.

Kehittämistoimenpiteiden muotoilu ja näiden validointi asukkailla: 480 kertoi mielipiteensä purkittamalla papuja ja herneitä 7 eri tapahtumassa!

Kiteytetään keskeiset havainnot ja toteutuksen kannalta merkittävimmät asiat. Luodaan tarkemmat tavoitteet: näin tuemme kulutus- ja liikkumistottumusten muutosta kaupunginosissa. Valitaan kohdealueille kehittämisen teemat.

Työ alkaa uudella kohdealueella Lentävänniemi-Niemenrannassa.

Kasvien käyttöön kannustavat reseptivihot ja puuhakirjat 1700 eskarilaisten perheeseen Lasten kulttuurikeskus Rullan Kasvimaalta Kikkareeksi -näyttelyn yhteydessä.

työllä kohti kestäväää ja sujuvaa arkea

Baseline-selvityksellä muutospotentiaali esiin: **erilaisia valintoja erilaisilla asuinalueilla**

Kehitysohjelman työ on keskittynyt neljälle erilaiselle tamperelaiselle asuinalueella. Mukaan valittiin asumismuodoiltaan, tulotasoltaan ja joukkoliikenneyhteysiltään erilaisia tamperelaisia asuin-alueita, joissa myös kestävät arjen valinnat voivat olla erilaisia.

Pohjan kehittämistyölle on tarjonnut Hiilineutraaleja tekoja -selvitys, jonka avulla kerättiin tietoa kestävän arjen mahdollisuuksista ja uusien ratkaisujen potentiaalista valituilla asuinalueilla. Samalla selvitettiin, mitkä ovat esteet liikkua ja kuluttaa kestäväällä tavalla.

Selvitys koostui taustadata-analyysistä, asukkaiden syvähaastatteluista sekä kyselytutkimuksesta. Kumppaneina olivat Solita ja Norstat Finland. Selvitys toteutettiin Tesoman seudun, Leinola-Vehmaisten sekä Vuoreksen osalta huhtikuussa 2023. Myöhemmin mukaan valitulla uudella kohdealueella Lentävänniemi-Niemenrannassa selvitys tehtiin joulukuussa 2023. Yhteensä vastaajia neljältä alueelta oli 1083.

Kaikilla kohdealueilla tärkeänä nähtiin mm. lähiluonnon ja sen vaalimisen tärkeys sekä hyötyliikunnan merkitys terveyden ylläpitäjänä. Selkeä enemmistö (80 %) piti tärkeänä, että tavalliset kansalaiset tekevät ympäristön kannalta kestäviä valintoja. Vastaajat kokivat merkittävimpinä esteinä kestäväälle elämäntavalle rahan ja sen riittävyyden, kiireen ja elämän hektisyyden. Myös terveyshuolet ja skeptisyys omien toimien vaikuttavuutta kohtaan haastavat kestäviä valintoja.

Syksyllä 2025 toteutettu seurantatutkimus kertoo, millaisia muutoksia asenteissa ja elämäntyyliissä on tapahtunut kehitysohjelman aikana.

Seurantatutkimuksen tuloksiin voit tutustua:

tampere.fi/hiilineutraalejatekoja

Tesoma, Rahola, Ikuri ja Tohloppi

- Tesoman seutu on luonnonläheinen ja alueella on monipuolista asumista. Tulotaso on alueella hieman keskimääräistä matalampi. Alueella korostuu maltillinen kuluttaminen sekä tyytyväisyys lähipalveluihin ja julkisen liikenteen yhteyksiin: Tesomalla sijaitsee hyvinvointikeskus, kauppoja sekä lähijunaseisake.
- Lähes neljännes asukkaista kertoo pärjäävänsä ilman omaa autoa ja yli puolet ilmoittaa kulkevänsä toistuvat matkat joukkoliikenteellä.

Valitut kehittämisen teemat: liikkuminen ja ruoka

Osana selvitystä tarkasteltiin myös, millaiset kestävän elämäntavan motivaatioprofiilit kohdealueilla korostuvat.

Lue sivulta 14–15, miten motivaatioprofiileja hyödynnettiin viestinnän kehittämisessä.

Lentävänniemi ja Niemenranta

- Kaupunginosat ovat keskenään hyvin erilaiset. Niemenrannassa valtaosa asuu 2010-luvulla tai sen jälkeen rakennetuissa kerrostaloissa. Alueella on paljon nuoria aikuisia. Terveelliset ja vastuulliset valinnat ovat monelle tärkeitä. Lentävänniemessä lähes puolet asukkaista asuu 70-luvulla tai sitä aiemmin rakennetuissa asunnoissa.
- Julkisen liikenteen yhteyksiin ollaan melko tyytyväisiä. Lentävänniemessä auto koetaan hyvin tarpeelliseksi niukaksi koettujen lähipalveluiden vuoksi, mutta Niemenrannassa 45 % ilmoittaa, ettei ei koe autoa taloudelleen välttämättömänä. Ratikka aloitti liikennöinnin Lentävänniemeeseen tammikuussa 2025.

Valitut kehittämisen teemat: liikkuminen

Vuores

- Vuores on uusi kerrostalovaltainen ja kaupunkimainen asuinympäristö, jossa asuu paljon nuoria aikuisia. Enemmistö suosii kulutus-päätöksissään ympäristöystävällisiä tuotteita ja Vuoreksen asukkaat ovatkin edelläkävijöitä mm. kestävämpien ruokailutottumusten osalta.
- Etäisyys monipuolisempiin palveluihin ja isompiin ruokakauppoihin haastaa kestävästi liikkumista ja oma auto koetaan alueella hyvin tarpeelliseksi.

Valitut kehittämisen teemat: liikkuminen ja tavarat

Leinola ja Vehmainen

- Leinolan ja Vehmaisten alueella asuu paljon lapsiperheitä ja yleisin asumismuoto on omakotitalo. Korkea kulutuksen volyyymi on seurausta aktiivisesta elämäntyylistä ja hyvästä tulotasosta.
- Yli 40 %:lla talouksista autoja on käytössä enemmän kuin yksi.
- Energiakulutuksen minimointi on valtaosalle talouksia arkipäivää. Liikunta ja terveellinen ruoka koetaan erittäin tärkeiksi asioiksi asukkaiden keskuudessa.

Valitut kehittämisen teemat: liikkuminen ja asuminen

Ratikkareitti

"Selvitys on ollut meille keskeinen työkalu. Se on auttanut meitä ottamaan huomioon asuinalueiden erityispiirteet sekä asukkaiden kokemukset. Näin kestävä arkea on voitu tukea aidosti paikallisista lähtökohdista. Selvitys on meille myös muutoksen mittaamisen väline: syksyllä 2025 toteutettu seurantatutkimus auttoi arvioimaan kehitysohjelman toimien vaikutuksia."

Tiina Leinonen,
ohjelmapäällikkö
Hiilineutraaleja tekoja

Poikkihallinnollisuus pääosaan: tunnistetaan yhteiset tavoitteet

Kehitysohjelma on lisännyt yhteistyötä kaupungin sisällä, ja tukenut siinä, että eri toimijat tunnistavat oman roolinsa kaupunkilaisten kestävä arjen mahdollistajina. Tutustu poikkihallinnollisen yhteistyön hedelmiin!

KUVA: MIMMI VIRTANEN

Lapsiperheiden seikkailukartat innostavat aktiivisiin arjen matkoihin

Lentävänniemi-Niemenrannassa ja Leinola-Vehmaisissa toteutetut kestävä liikunnan seikkailukartat kokoavat perheiden lempipaikat lähiympäristöstä muidenkin iloksi. Samalla ne tukevat siinä, että lapset oppivat kulkemaan arjen matkoja omalla lihasvoimalla.

Seikkailukartat syntyivät yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen, liikennejärjestelmän suunnittelun ja seitsemän tamperelaisen päiväkodin kanssa. Kartat perustuvat lasten, perheiden ja päiväkotien henkilökunnan suosikkipaikkoihin, ja ne sisältävät myös turvalliset pyörä- ja kävelyreitit sekä suosikkipaikkoihin sidotut liikunnalliset tehtävät.

Seikkailukarttaprosessi ja aktiivisiin päiväkotimatkoihin kannustaminen sisälsi päiväkotien henkilökunnan työpajoja, kokemuskävelyitä lasten kanssa sekä tehtäväpaketin testaamista ennakkoon perheiden toimesta. Karttoja jaettiin yhteensä noin 2 000 perheelle kahdella alueella.

Osana työtä järjestettiin myös kestäväan liikumiseen kannustavia pihapäiviä päiväkotien kanssa. Pihapäivissä kerättiin myös perheiltä ymmärrystä, millaiset asiat edistäisivät päiväkotimatkojen kulkemista kestävästi. Syksyllä 2025 päiväkoteja tuettiin kestäväan liikumisen pihapäivien järjestämisessä myös Tesoman seudulla.

Seikkailukarttakäsikirjasta hyötyy jokainen suomalainen päiväkoti

Työn tuloksena syntyi seikkailukarttakäsikirja, jonka avulla jokainen päiväkoti Suomessa voi laatia seikkailukartan oman päiväkodin lähiympäristöön. Kartta sopii myös alkuopetusikäisille lapsille. Käsikirja opastaa kartan tekoon seikkaperäisesti ja se tarjoaa valmiita kuvituksia sekä ideoita, miten ottaa lapset ja perheet mukaan suunnitteluun.

Tutustu käsikirjaan ja laadittuihin karttoihin Tampereen verkkosivuilla ▶

"Seikkailukarttatyö vahvisti lasten osallisuutta ja tarjosi konkreettisen tavan oppia kestäväan liikumisen taitoja arjen ympäristössä. Kartat kutsuvat perheet tutustumaan uusiin sekä jo tuttuihin ympäristöihin yhdessä luonnossa liikkuen ja siitä iloiten. Työskentely on tuottanut konkreettisia välineitä, kuten saavutettavia oppaita ja karttoja, jotka tukevat päiväkotien omaa kehittämistyötä ja juurruttavat kestäväan elämäntavan arkeen. Työskentely vahvisti myös päiväkotien roolia kestäväan arjen edistäjinä ja loi yhteisiä toimintamalleja, joita voidaan hyödyntää laajasti eri alueilla."

Pia Kuisma,
kehittämispäällikkö,
varhaiskasvatus ja
esiopetus

Mansen masseilla lisää omaehtoista ilmasto- ja luontotoimintaa

Tampereen oma yhteisöraha on tarkoitettu kaikille avoimeen yhteisölliseen toimintaan. Vuonna 2025 teemaksi nostettiin kestävä ja sujuva arki ja se kannatti.

Mansen massit yhdistää avustuksen sekä osallistuvan budjetoinnin: kaupunkilaiset ehdottavat ideoita, joita ovat itse valmiita toteuttamaan. Tämän jälkeen hakemukset viedään äänestykseen ja kaupunkilaiset päättävät, mitkä ideat saavat rahoitusta.

Vuonna 2025 yhteisörahaa saattoi hakea yhteisölliseen toi-

mintaan, joka samalla edistää kaupungin ilmasto- ja luontotavoitteita. Neljä alateemaa olivat luonnon monimuotoisuus, ympäristöystävällinen ruoka ja kaupunkiviljely, kestävä liikkuminen sekä kierto- ja jakamistalous.

Syyskuussa 2025 toteutettuun hakuun saatiin 63 myöntämisperusteet täyttävää hakemusta, jotka etenivät äänestykseen. Ideoiden kirjo yllätti monipuolisuudellaan. Yhteisörahaa haettiin muun muassa yhteisölliseen kaupunkiviljelyyn, luonnon monimuotoisuudesta opettaviin kulttuuritapahtumiin, korjaustyöpajoihin, pyöräilyyn kannustaviin tempauksiin sekä monenlaisiin eläinten kotien rakentamistalkoisiin.

Mansen massien avulla saatiin myös kaupungille tietoa ja ideoita, miten edistää tamperelaisten kestävää arkea. Mansen masseja myöntää kaupungin avustuskokonaisuudesta vastaa-va sivistyspalveluiden yhteiset palvelut -yksikkö.

Tutustu Mansen masseihin Tampereen verkkosivuilla ▶

Tampereen oma Telliskivi: kestävän elämän kulttuurikeskus edisti kohtaamista kestävän arjen äärellä

Kestävän elämän kulttuurikeskus pilotoi uudenlaista kohtaamisen konseptia, jossa yhteisöt ja yritykset toteuttavat kaupunkistrategiaa ja luovat kuntalaisten hyvinvointia tukevaa toimintaa.

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma, Hyvinvoinnin kehitysohjelma, kaupunkikulttuuriyksikkö ja We make transition! -hanke yhdistivät voimansa edistääkseen kestävä elämäntapaa ja kaupunkilaisten kohtaamista. Syntyi Kestävän elämän kulttuurikeskus, joka on tarjonnut monipuolista toimintaa kaupunkilaisille aina konserteista korjauspajoihin ja taide- näyttelyistä telttasunaan sekä yhteisöviljelyyn. Keskuksessa järjestettiin myös koululaiskierroksia tukemaan kestävyyskasvatusta.

Kestävän elämän keskus aloitti toimintansa huhtikuussa 2025. Operoinnista vastasivat Blok garden Oy, osuuskunta Labra540 sekä jälleen rakentajat osk. Taustalla oli kesällä 2024 Tampereen kaupungin Kulttuurin väli tilat -mallin kautta Kalevan hallille luotu onnistunut toiminta, jota jatkokehitettiin Suomen Itämeri-instituutin johtamassa EU-rahoitteisessa We make transition! -hankkeessa.

Kestävän elämän keskus on saanut innostuneen vastaanoton kävijöiltä ja sitä on verrattu jopa Berliiniin tai Tallinnan Telliskiveen. Kävijäpalautteen perusteella matalan kynnyksen kohtaamispaikka on tuonut monelle yhteisöllisyyden kokemuksia ja tarjonnut paikan, johon osallistua omana itsenään. Monipuolisten tapahtumien on koettu tarjonneen jokaiselle jotakin ja etenkin eri sukupolvien kohtaamista ja erilaisten yleisöjen kohtauttamista pidettiin arvossa. Tilaa ovat voineet hyödyntää monipuolisesti eri toimijat oman, kaikille avoimen toiminnan järjestämiseen.

KUVA: MIMMI VIRTANEN

"Kalevan halli mahdollistaa paljon kaivattuja matalan kynnyksen osallistumisen mahdollisuuksia kaupunkilaisille. Se myös tuo yhteen erilaisia ja eri-ikäisiä ihmisiä ja luo näin ylisukupolvisia kohtaamisia ja lujittaa yhteisöllisyyden kokemusta. Yksinäisyyttä voidaan vähentää luomalla paikkoja, joissa ihmiset pääsevät helposti kohtaamaan muita yhteisen tekemisen parissa. Tästä syystä Kalevan hallin toiminta on ollut arvokasta."

Mika Vuori,
ohjelmapäällikkö,
Hyvinvoinnin
kehitysohjelma

Kestävistä valinnoista helpompia

Baseline-selvityksen ja asukkaiden kohtaamisen kautta kerätty ymmärrys on auttanut tunnistamaan kestävämpien elämäntapojen omaksumisen esteet ja mahdollisuudet paikallisesti. Muutospotentiaaliin perustuvat toimenpiteet ovat lisänneet kiinnostusta, osaamista ja motivaatiota kohdealueilla.

Jakamistalouden kaupunginosakokeilu toi yhteiskäytön mahdollisuudet lähelle arkea

Kesällä 2024 käynnistyneessä kokeilussa tuotiin vuokrattavia kodintavaroita Tesomalle, Vuorekseen ja Linnainmaalle sekä yhteiskäyttöisiä tavarapyöriä Vuorekseen ja Epilään.

Kokeilun pitkä kesto 1,5 vuotta antoi asukkaille aikaa tutustua palveluihin rauhassa ja edisti sitä, että vuokraamisesta ja lainaamisesta tulisi osa arjen rutiineja.

Kodintavaroiden yhteiskäyttöpalvelu toteutettiin yhdessä Lainappi Oy:n kanssa. Lainappi-laatikot vuokrattavine tavaroineen sijoitettiin yhteistyössä eri toimijoiden kanssa olemassa olevien palveluiden äärelle: Vuoreksen Klaava-kiinteistöön, Tesoman hyvinvointikeskukseen ja Linnainmaan Citymarkettiin. Asukaskyselyllä kerättiin alueittain toiveita vuokrattavista tavaroista ja toiveita toteutettiin kokeilun aikana. Vuokrattavia tavaroita päivitettiin myös sesongin mukaan. Palvelu koettiin kiinnostavaksi jokaisella alueella ja vuokrausmäärät kasvoivat kokeilun edetessä.

Yhteiskäyttöisten tavarapyörien osalta yhteistyötä tehtiin Vuoreksessa Willarin ja Länsi-Tampereella Epilässä Lootabikesin kanssa. Molemmissa sijainneissa oli vuokrattavissa kolme erilaista sähköavusteista tavarapyörää. Länsi-Tampereella pyörät vuokrattiin Lootabikesin toimitiloista ja niiden käyttöön sai myös opastuksen noudon yhteydessä. Vuoreksessa taas pyörät vuokrattiin samalla Lainappi-sovelluksella, kuin yhteiskäyttötavaratkin ja vuokraaminen toimi itsepalveluna. Vuoreksessa pyörät olivat vuokrattavissa läpi talven.

Vuokra-aika 1–14 vuorokautta mahdollisti pyörien vuokraamisen hyvin erilaisiin tarpeisiin: lasten kuljetus, retket, lemmikkien kuljetus, muutto – jopa ”hääautona” saivat pyörät palvella muutaman kerran. Etenkin Länsi-Tampereen

Sadat ihmiset testasivat maksutta tavarapyörää yli

20

tapahtumassa asuinalueilla ja päiväkodeilla.

KUVAT:
TOMMI PENTTINEN

Keskimäärin

40

vuokrausta / kk kolmesta Lainappi-laatikosta. Kokeilu päättyi, mutta palvelu jatkuu!

pyöriä vuokrattiin paljon myös 1–2 viikon jaksoiksi ajatuksena kokeilla tavarapyörän istumista omaan arkeen. Vuoreksessa korostuivat vuorokauden vuoraukset.

Maksuttomat testausmahdollisuudet asuinalueiden tapahtumissa ja päiväkodeilla osoittautuivat todella tehokkaaksi tavaksi lisätä tietoutta sekä tavarapyörästä kulkumuotona että yhteiskäyttökokeilusta. Tavarapyörien osalta tehtiin myös tutkimusyhteistyötä Tampereen yliopiston kanssa.

Merkittävä panostus läpi kokeilun oli viestintä ja markkinointi, ja kokeilut haluttiinkin viestinnällisesti tuoda esille ”saman luukun palveluina”. Myös yhteistyökumppanit kokivat kaupungin aktiivisen roolin tässä hyvin merkittävänä palveluiden tunnettuuden kannalta.

Perheköksissä opittiin helpon ja edullisen kasvisruoan valmistamista

Kasvikset ovat kalliita, kasvisruoan valmistaminen on vaikeaa, kasviruoka ei ole maistuvaa – näitä myyttejä murrettiin Perheköksissä.

Tesoman seudun asukkailta kerätyn tiedon mukaan kasvisruoan lisääminen arkeen tuntuu hankalalta, koska se koetaan kalliiksi ja osaamista puuttuu. Perheköksissä opetettiin lisäämään terveellistä ja ravitsevaa kasvisruokaa arkeen edullisilla keinoilla. Perheköksät kokosivat alakouluikäiset lapset ja heille tutut aikuiset kokkaamaan yhdessä Tesoman koulun kotitalousluokkaan. Kurssit tarjosivat käytännön taitoja ja yhdessä kokkailtiin mm. makaronilaatikkoa, kurpitsakeittoa, juuressa-lattia, seesamimarinoitua tofua sekä porkkanakakkua.

Tärkeä osa jokaista perheköksää oli yhteinen ruokailu kurssin päätteeksi. Yhteinen kokkailu, raaka-aineisiin tutustuminen ja ruokailu auttoivat lapsia tutustumaan uusiin makuihin. Kaupunkikulttuuriyksikkö jalosti konseptia Syömään!-kurssiksi kohderyhmänä kansainväliset tamperelaiset. Yhteensä lasten ja aikuisten ruokakursseja järjestettiin yhdeksän Tesomalla, Etelä-Hervannassa ja Kaukajärvellä 2024–2025.

Kasvipohjaiseen kokkaamiseen kannustavia työpajoja järjestettiin myös senioreille yhdessä järjestöjen kanssa. Vuoreksen nuorisopalveluiden kanssa toteutetut välipalaturssit taas keräsivät 3-6-luokkalaista oppimaan terveellisten välipalojen saloja.

Kestävämpiin ruokavalintoihin on kannustettu kehitysohjelman aikana myös esimerkiksi luennoilla, ruokalaatikoilla, Vegemi-sovelluksella ja puuhakirjoilla. Ruokatoimenpiteissä keskeinen yhteistyökumppani on ollut EU-rahoitteinen FUSILLI-hanke.

KUVA:
MIMMI VIRTANEN

"Syömään! -kurseilla halusimme kokeilla, miten tavoittaisimme myös kansainvälisiä tamperelaisia ruokakulttuurin kautta. Kurseille osallistuikin erikielisiä perheitä ja ruuan valmistaminen oli sopivan konkreettinen tapa osallistua toimintaan myös kehittyvällä suomella. Osallistujille oli erityisen tärkeää yhteinen aika oman lapsen kanssa. Suomea opettelevat kertoivat saaneensa tarpeeksi apua ja onnistuneensa ruuanlaitossa, vaikka ohjaus ja reseptit olivat suomeksi."

Mari Jalkanen, projektipäällikkö, asuinalueiden kulttuurityö, kaupunkikulttuuriyksikkö

KUVA: JENNI NURMINEN, KANSALLISGALLERIA

Tuuppauksia kohti kestävämpiä liikkumistottumuksia

- **Aktiiviset koulumatkat:** Turun yliopiston Ilmastotuuppaus-hankkeen ja perusopetuksen kanssa kannustettiin lihasvoimin kuljettaviin koulumatkoihin mm. koululaisten pyörähuoltopajoilla ja vanhempien tiedotuksella. Kouluille hankittiin pyörähuoltosettejä teknisen työn tueksi.
- **Pyöräsuunnistuskartat:** Tampereen seudun polkupyöräilijät ry laati aluekohtaiset kartat pyöräilyyn innostamiseksi. Pyöräilijät saivat noutaa palkinnoksi pinnaheijastimet lähikirjastoista.
- **Talvirenkaidenvaihtotempauksia:** Tesomalla ja Vuoreksessa tarjottiin renkaanvaihtoa ympärivuotisen pyöräilyn innostamiseksi.

"Tampereen tavoite on, että arkisia matkoja kuljetaan mahdollisimman paljon kestävillä kulkutavoilla. Liikkumisympäristön muuttamisen lisäksi tarvitaan myös liikkumisen ohjausta. Tämä on koko kaupunki-yhteisön yhteinen asia. Kehitysohjelma on ansiokkaasti edistänyt kestävästä liikkumisesta yhdessä asukkaiden, paikallisyhteisöjen ja yritysten kanssa ja jalkauttanut liikkumisen ohjauksen käytäntöjä kaupunkiorganisaation sisällä paikkoihin, joissa ihmisiä kohdataan: esimerkiksi kouluihin, päiväkotihin ja tapahtumiin."

Sanna Ovaska, projektipäällikkö, liikennejärjestelmän suunnittelu

Anna autolle lepopäivä, harhauta kasvikset kauppakoriin, taloyhtiöaktivismi on nyt in –

MUUTOSVIESTIT MOTIVOIVAT

Sitran kestävän elämäntavan motivaatioprofiileihin ja Tampereen kaupungin päästötietoon pohjautuvat kulutuksen muutosviestit tarjoavat konkretiaa ilmasto- ja luontovalintoihin ja vähentävät vastakkainasettelua.

Tavat, tottumukset ja rutiinit rytmittävät arkeamme. Jokainen tietää, että muutokset näissä eivät ole helppoja, vaikka tahtoa olisi. Liiku kestävämmän, suosi kasvisruokaa, älä osta turhaa – tarvitsemme konkreettisempaa viestintää kestävämmän kuluttamisen vauhdittamiseksi. Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelmassa lähdettiin pohtimaan, miten tehdä lähestyttävämpää ilmastoviestintää, joka myös paremmin havahduttaa, millaisilla arjen valinnoilla on merkitystä. Syntyi kulutuksen muutosviestit.

Vastakkainasettelun vähentäminen ja kiinnostuksen herättäminen ovat olleet keskiössä. Samalla on tuotu kaupungin ilmastotavoitteita lähemmäs kaupunkilaisia.

Ilveksen ja Tapparannan kannattajiin jakautuneessa jääkiekkokaupungissa ei ainakaan ruokailutottumusten osalta tarvitse valita puolta: ole myös kasvisfani, vaikka pari kertaa viikossa ja harhauta rohkeasti lisää kasviksia kauppakoriin. Yksi auton lepopäivä viikossa tarjoilee helposti muistettavan peukalosäännön liikkumiseen: jos jokainen autoileva tamperelainen jättäisi auton kotiin kerran viikossa, Tampere voisi saavuttaa tavoitteen olla hiilineutraali 2030.

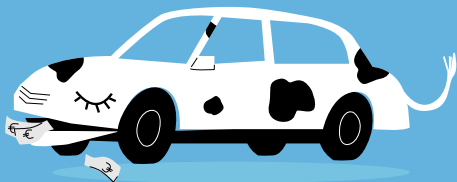
Kestävien arjen valintojen taustalla saa olla säästäminen tai terveys

Pohjana muutosviestityössä toimivat Sitran kestävän elämäntavan motivaatioprofiilit. Jokainen seitsemästä motivaatioprofiilista kuvastaa ryhmää, joilla on samansuuntaiset elämäntapaa määrittävät arvot, asenteet ja motivaatiotekijät.

Hiilineutraaleja tekoja -selvityksessä (2023) tunnistettiin ohjelman kohdealueilla korostuvia motivaatioprofiileja. Korostuvista profiileista valittiin muutosviestityön pohjaksi Säästäväinen suunnittelija, Iloisen arjen pyörittäjä, Kunnianhimoinen elämysten metsästäjä, Hyvinvoinnin ja luonnon vaalija sekä Tinkimätön arkivihreä. Prosessissa syntyi 11 kuvitettua muutosviestiä kuluttamisen eri osa-alueilta.

Tutustu tarkemmin kestävän elämäntavan motivaatioprofiileihin Sitran verkkosivuilla ▶

Ahmivan peltilehmän omistavan Säästäväisen suunnittelijan saattaa jopa yllättää tieto, että kuuden bensatankillisen hinnalla voi nauttia Nyssen kyydissä Tampereen julkisesta liikenteestä koko vuoden. Iloisen arjen pyörittäjien päivänpelastajaksi tarjoillaan kypsiä kasviproteiineja: kasvisruoka voi olla arjessa jopa helpompi vaihtoehto.

Manserock-legenda Juiceksi pukeutunut peruna tuo viestiä siitä, miten myös Tampereen kouluissa riisiä korvataan kotimaisilla vaihtoehtoilla. Samalla se muistuttaa, että riisi ei ole terveyttä ja liikuntaa arvostavalle Hyvinvoinnin ja luonnon vaalijalle ainut hiilari.

Taloyhtiöaktiivisiin ja vaikuttamiseen omissa arjen yhteisöissä kannustaminen on tärkeä viesti etenkin Tinkimättömille arkivihreille, joille kestävämmät valinnat ovat arkipäivää. Tämän ryhmän jäsenet saattavat myös kokea ympäristöahdistusta, jos omassa elämässä mahdollisuuksia muutoksiin on enää niukasti. Tavoitteena on havahduttaa toimimaan osana yhteisöjä, ja näin vaikuttaa omaa elämää laajemmin.

Muunneltavat materiaalit

Muutosviestien pohjalta on toteutettu vuosina 2024–2025 useita kampanjoita ja monipuolista asukasviestintää. Viestit kuvituksineen toimivat tulevinakin vuosina pohjana Tampereen kaupungin kuntalaisille suunnatulle ilmasto- ja luontoviestinnälle. Materiaalit ovat kaikkien kaupungin toimijoiden hyödynnettävissä ja jalostettavissa, kun viestitään ilmasto- ja luontotyöstä ja kannustetaan kaupunkilaisia näitä tavoitteita tukevaan toimintaan.

Kumppanina muutosviestien luomisessa toimi Viestintätoimisto Kaiku.

Muutosviestien tavoitteena vahvistaa uskoa omiin vaikutusmahdollisuuksiin: "skeptisyysmittari" laski

Usko omien tekojen vaikutukseen on käyttäytymisen muutoksen perusedellytys. Vuonna 2023 40 % kehitysohjelman kohdealueiden asukkaista epäili omien tekojensa merkitystä, koska suuret saastuttajamaat – kuten Kiina ja Intia – vaikuttavat kokonaisuuteen enemmän. Vuonna 2025 vastaava osuus laski 35 prosenttiin.

Kun ihmiset kokevat voivansa vaikuttaa, he myös todennäköisemmin tekevät valintoja, jotka tukevat heidän omia arvojaan ja samalla ekologisia tavoitteita – olipa kyse kulutuksesta, liikkumisesta tai yhteisöllisistä teoista.

Lähde: Hiilineutraaleja tekoja -seurantaselvitys 2025

Esimerkiksi näin muutosviestejä on hyödynnetty:

- Lähetettiin Nukkuva auto -kortteja eri postinumeroalueiden autonomistajille. Kortit sisälsivät tietoa paikallisista joukkoliikennelinjoista ja maksuttoman Nysse-lipun.
- Tamperelaiskoulujen ruokaloihin tuotiin kasvien käyttöön kannustavia julisteita. Koululaisille ja opiskelijoille muokattiin viestejä yhdessä kouluruoasta vastaavan kaupungin tytäryhteisö Voimian kanssa.
- Taloyhtiöiden hallituksille ja isännöitsijöille suunnatuissa tapahtumissa tuotiin esiin taloyhtiöiden vaikutusmahdollisuuksia. Taloyhtiöaktiivisiin kannustettiin myös viestintäkampanjalla vilkkaimpaan yhtiökokousten aikaan.
- Somevaikuttajayhteistyötä auton lepopäiviin kannustamiseksi Liikkujan viikolla.

Miksi kulutusvalinnoillamme on merkitystä?
Muutosviestit taipuivat myös videoksi ▶

Yhdistykset edelläkävijöinä

Paikalliset yhdistykset ja asukkaiden yhteisöt ovat arvokkaita kumppaneita kehittämisessä. Yhdistykset jakavat monia kaupungin strategisia tavoitteita. Kehitysohjelman aikana on voitu edistää asukkaiden tärkeiksi kokemia teemoja ja tukea yhteisölähtöisiä projekteja kaupunginosissa. Myös esimerkiksi eri yhdistysten järjestämien tapahtumien kautta on päästy kohtaamaan kohdealueiden asukkaita ja keskustelemaan monin tavoin kestävästä valinnoista. Tutustu esimerkkeihin, miten kohdealueiden yhdistykset ovat edistäneet kestävää arkea ja luoneet osallistumismahdollisuuksia kaupunginosissa.

Viidakosta viljelmäksi: Vanamonpuiston ympärille syntyi uusi yhteisö

Tesoma-Seuran aktiivit halusivat kehittää unohtuneesta viljelyalueesta yhteisöllisen paikan kaikenikäisille. Haave yhteisöviljelmästä toteutui ja kesällä 2025 moninainen viljelijäjoukko pääsi oppimaan yhdessä.

Vanamonpuisto on Tampereen kaupungin vanha viljelypalsta-alue, joka ei enää vuosiin ole ollut aktiivisessa käytössä. Alueella on kuitenkin viljely yhtäjaksoisesti arviolta 50 vuotta. Tesomalaisten haave paikasta, jossa eri-ikäiset pääsisivät kokeilemaan viljelyä ja oppimaan yhdessä ruoan kasvatuksesta sai ponnita keväällä 2024, kun Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma ja kaupungin viljelypalstoja hallinnoiva 4H Tampere lähtivät mukaan miettimään, miten alue saataisiin valjastettua yhteisölliseen käyttöön. Kehitysohjelman puolesta pystyttiin tarjoamaan apua toiminnan suunnitteluun, käytännön työhön ja pieniin tarvehankintoihin.

Yhteisöviljelmältä löytyy erikokoisia palstoja, viljelylaatikoita sekä istutussäkkejä. Yhteisön jäsenet ovat saaneet toivoa heille sopivaa vaihtoehtoa. Ensimmäisenä toimintakesänä mukana on ollut noin 25 henkilöä. Eri sukupolvet ja kulttuurit ovat kohdanneet ruoankasvatuksen äärellä.

Tampereen ilmasto- ja luonto-opas palvelee myös taloyhtiöitä

Tampereen kaupungin ylläpitämä ilmasto-opas sai keväällä 2024 luontoteot mukaan ja nimi muuttui tamperelaisten ilmasto- ja luonto-oppaaksi. Verkkosivusto tarjoaa tietoa kestävien valintojen pohjaksi ja kertoo myös valintojen vaikuttavuudesta.

Sivustolle on koottu tietoa myös taloyhtiöiden omaehtoisen toiminnan tueksi. Taloyhtiön luonto- ja ilmastoteot ovat keino säästää kuluissa, hallita riskejä ja sujuvoittaa arkea.

KUVAT: LAURA HAPPO

"Meillä oli pitkään haaveita, toiveita ja ideoita, mutta jollei olisi saatu tukea ja apua, varmaan vieläkin seisottaisiin pellon reunalla ihmettelemässä, mistä aloitetaan. Vanamonpuiston kautta meillä on ollut mahdollisuus tarjota uusille erilaisille ihmisille seuran puolesta kiinnostavaa tekemistä. Vaikka seura ollut tässä moottorina, nyt se on jatkossa vain yksi taustatoimija Vanamonpuistossa. Haluamme pitää yhteisön avoimena ja toiminnan asukaslähtöisenä."

Irma Hellsten,
puheenjohtaja, Tesoma-Seura ry

Tutustu
oppaaseen:

tampereenilo.fi

Vuoreksessa innostuttiin virtavesien kunnostustalkoisiin

Vuoreksen asukasyhdistyksessä tartuttiin toimeen ja päätettiin lähteä kunnostamaan ulkoilureitin varrella sijaitsevaa puroa, joka on aikanaan perattu suoraksi ojaksi.

Vuoreksen asukasyhdistyksessä heräsi ajatus siitä, kuinka hienoa olisi, jos Myllykosken olosuhteita parantamalla sinne saataisiin luotua elinympäristöjä virtavesikaloille, kuten taimenille, sekä monille muille puroekosysteemin eliöille.

Asukasyhdistys otti yhteyttä kehitysohjelmaan, ja yhdessä pohdittiin, miten asian kanssa voitaisiin edetä. Kunnostusta suunniteltiin yhdessä kaupungin ympäristönsuojeluyksikön, viheralueet ja hulevedet -yksikön sekä Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen (KVY) kanssa. Myllykosken alueelle teetettiin mm. sähkökoekalastus ja sammalselvitys, jotka tarjosivat arvokasta tietoa luonnon monimuotoisuuden vaalimiseksi.

Elokuussa 2025 päästiin viimein tositoimiin, kun yhteisissä talkoissa ennallistettiin Myllyjoen uomaa perkauskivillä ja rakennettiin alueelle taimenten lisääntymiseen soveltuvia kutusoraikkoja. Samalla siivottiin Myllykosken aluetta yleisesti.

Pyry Rinkinen,
Vuoreksen asukasyhdistys

"Talkoohenki ja yhteinen tekeminen ovat meille tärkeitä arvoja. Luontotalkoissa yhdistyvät kevyt liikunta, luonnossa oleilu, yhdessä tekeminen ja tunne merkityksellisyydestä. Toivomme, että tämä sytyttää kipinän pitkäjänteiselle luontotyölle Vuoreksessa ja vahvistaa samalla asukkaiden luontosuhdetta."

Leinolan omakotitalojen energiasalaisuuksia selviteltiin omatoimimittauksilla

Leinolan omakotiyhdistys lähti kehittämään kaupungin ja Ekokumppanien energianeuvojien kanssa mallia omatoimimittauksiin, joiden avulla omakotitalojen omistajat oppivat enemmän kiinteistönsä energiatehokkuudesta.

"Yhteisellä energiaillalla oli iso merkitys yhteenvedon kannalta: ihmiset saivat kertoa kokemuksistaan ja pääsivät keskustelemaan muiden kanssa. Tilaisuuteen osallistui niitä, jotka olivat lainanneet salkkua, sekä niitä, jotka tulivat kuulemaan muiden löydöksistä. Alueella on melko samanikäisiä taloja, samalla rakennustekniikalla rakennettuja – naapurin havainnot voivat hyödyttää itseäkin. Ohjeet laitteiden käyttöön ja tulosten tulkintaan ovat tärkeitä, sillä lainaajina on hyvin erilaisia ihmisiä, joilla on erilainen osaamistaso."

Heidi Rantala,
puheenjohtaja,
Leinolan omakotiyhdistys

Kootun mittalaitesalkun avulla kiinteistönomistajien on mahdollista etsiä energiaparannuskohteita, esimerkiksi paikantaa lämpövuotoja. Mittalaitesalkku sisälsi muun muassa lämpökameran, pintakosteusmittarin, ilmankosteus- ja ilmanlämpömittarit, ilmanpaine-eromittarin ja laserpintalämpömittarin sekä ohjeet näiden käyttöön.

Ekokumppanien energianeuvojat perehdyttivät omakotiyhdistystä, jonka kautta mittalaitesalkkua saivat lainata alueen taloudet. Leinolan omakotiyhdistyksellä mittalaitesalkku oli käytössä reilun kuukauden alkuvuodesta 2025, jonka aikana sitä lainattiin yli kahteenkymmeneen talouteen. Yhdistyksen hallituksen väki oli merkittävässä roolissa ohjeistaessaan salkunlainaajia ja organisoidessaan lainausta. Myös apua tarjottiin mittauksissa niille, jotka sitä tarvitsivat.

Löydöksistä keskusteltiin kaikille avoimessa energiaillalla, joka järjestettiin Koilliskeskuksen kirjastossa mittausjakson päätteeksi.

Mittalaitesalkkua voivat jatkossa hyödyntää myös muut tamperelaiset omakotiyhdistykset. Lisätietoja Ekokumppanien energianeuvonnasta **neuvoo.fi**.

Kaupungin roolit kestävän arjen edistämisessä

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelmassa tiivistimme roolit malliksi, joka osoittaa eri toimintojen merkityksen sekä kuntien ja kaupunkien kokonaisvaltaiset vaikutusmahdollisuudet. Kaupunkiorganisaatiossa tuotetaan palveluita, suunnitellaan arjen ympäristöjä, tuetaan yhteisöjen ja yritysten tekemistä ja tehdään hankintoja. Kestävän arjen edistäminen on kokonaisuus, jossa jokaisella on mahdollisuus tehdä muutosta. Ilmasto- ja luontotyö on saatava osaksi perustekemistä. Tässä keskeistä on tuki ja henkilöstön osaamisen kehittäminen.

Poikkihallinnollisuus on avain ja yhteisten tavoitteiden tunnistamisella voidaan saada lisäresursseja myös ilmasto- ja luontotyöhön. Vain yhteistyöllä voidaan vaikuttavasti lisätä kaupunkilaisten tietoa, osaamista ja kiinnostusta kestävämpiin valintoihin ja siihen, että niiden toteuttaminen tuntuu mahdolliselta omassa arjessa.

Tampereella jatkamme mallin kautta kehitysohjelmassa aloitettua työtä kohti sujuvaa ja kestävää arkea.

Avaimet asukaslähtöisempään ilmasto- ja luontotyöhön

1. Monihyötyisyys on mahdollisuus: tunnista yhteiset tavoitteet kaupunkiorganisaation sisällä.
2. Hyödynnä olemassa olevia rakenteita, työkaluja ja verkostoja.
3. Kerää dataa ja hanki ymmärrystä myös kohtaamalla ja keskustelemalla.
4. Ole avoin ja kutsu asukkaat ja yhteisöt yhteiskehittämään ja luomaan ratkaisuja.
5. Edistä uusien kestävää arkea edistävien palveluiden syntyä.

Yhteistyössä kestävää ja sujuvaa arkea Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelman kanssa edistämässä:

Tampereen kaupunkikonserni

- Ekokumppanit
- Hyvinvointijohtaminen
- Joukkoliikenne eli Nysse
- Kaupunkikulttuuriyksikkö
- Kirjastopalvelut
- Liikennejärjestelmän suunnittelu
- Nuorisopalvelut
- Perusopetus sekä Leinolan, Raholan, Tesoman, Vehmaisten ja Vuoreksen koulut

- Pirkanmaan Voimia
- Sivistyspalveluiden yhteisö- ja kehittämispalvelut
- Tampereen työväenopisto
- Varhaiskasvatus ja esiopetus sekä Niemenrannan, Lielahden, Peltovainion, Itätuulen, Orimuksen, Leinolan ja Vehmaisten päiväkodit.
- Viheralueet ja hulevedet
- Viestintäyksikkö
- Ympäristönsuojelu

Asukkaat ja yhteisöt

- 4H Tampere
- Jälleenrakentajat osk
- Kansalaistalo Mansikkapaikka ry
- Jalotus ry
- Leinolan omakotiyhdistys ry
- Leinolan vanhempainyhdistys
- Luonto- ja ympäristöjärjestöjen verkosto
- MLL Tampere
- Nääsவில் ry
- Pirkanmaan sydänyhdistys

- Rientolan Settlementti ry
- Save Pond Hockey ry
- Settlementti Tampere ry
- Tampereen seudun polkupyöräilijät ry
- Tampereen Vehmainen seura ry
- Tesoma-seura ry
- Vuoreksen asukasyhdistys
- Vuoreksen koulun vanhempainyhdistys
- Vuores Palvelu Oy

Muut toimijat

- Blok garden
- Demos Helsinki
- Kesko (Citymarket Linnainmaa, K-market Vehmainen)
- Lainappi Oy

- Lootabikes
- Ninjosanto
- Pirkanmaan osuuskauppa
- Ruokahetkiä
- Sitra
- Tampereen seurakunnat

- Tampereen yliopisto
- Turun yliopiston Ilmastotuupaus-hanke
- Venner Oy
- Westerlin liikekeskuksen toimijat
- Willari

Keskeiset yhteistyöprojektit ja hankkeet

- FUSILLI-hanke
- Hyvinvoinnin kehitysohjelma
- Kaukajärvi-Annalan kaupunginosaohjelma
- KIERTOTRE-hanke
- Mobility Mindshift -hanke
- Welcoming city -kehitysohjelma
- We make transition! -hanke

Kiitos myös kaikille muille matkassa olleille muutosta mahdollistaneille tahoille!

Työn koordinointi jatkuu Tampereen kaupungin ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikössä.

Yhteystiedot:
tampere.fi/ilmasto

ole osa ratkaisua!

Lämmittele ristikolla, keksitkö vastaukset tai bongaatko ne oppaan sivuilta?

VAAKAAN

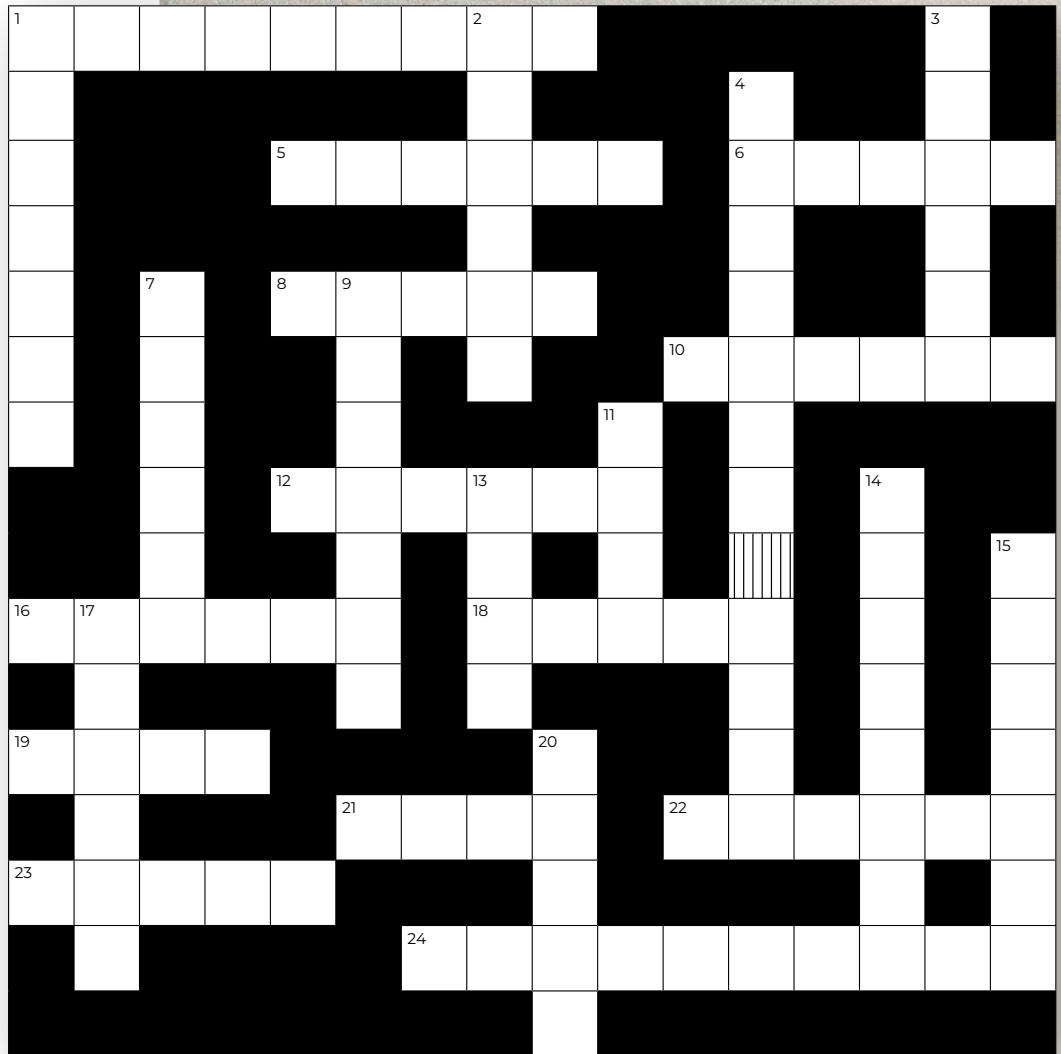
- 1 Suojeltava
- 5 -ruoka
- 6 yksi ainoa
- 8
- 10 täytyy vähentää
- 12 Perheköksien kaupunginosa
- 16 viisas laitekin
- 18 koulu-
- 19 atomissa
- 21 lämpötilan mitta
- 22 päästöjä voi
- 23 leviää sienestä
- 24 kuljettaa hiilineutraalisti

PYSTYYN

- 1 -viljelmä
- 2 -pyörä
- 3 Kylmällä säällä käsiin
- 4 Tavoitteena sujuva ja...
- 7
- 9 tulevaisuus tehdään
- 11 -kausi
- 13
- 14 kiertotalouspaikka
- 15 työkalun voi
- 17 monimuotoinen
- 20

KUVA: TOMMI PENTTINEN

Ristikon ratkaisu

1. Ympäristö (pysty), 1. Yhteisö (vaaka), 2. tavara, 3. tumput, 4. kestävä arki, 5. kasvi, 6. elämä, 7. kävely, 8. pyörä, 9. yhdessä, 10. päästö, 11. sato, 12. Tesoma, 13. ohra, 14. kirppari, 15. lainata, 16. älykäs, 17. luonto, 18. ruoka, 19. ionit, 20. perhe, 21. aste, 22. mitata, 23. itiot, 24. lihasvoima